

DÜZENLİ YOLCU TAŞIMACILIĞI DERS NOTU:

DERSİN AMACI:

Araç kullanmak işimizin bir parçasıdır. Bir fabrikada çalışmak veya araç kullanmak aynı şeydir, her ikisinde de işimizi yaparız. Yolcu taşımacılığı ise biraz daha hoşgörü, biraz daha özen ister. İyi bir psikolojiye sahip olmak, çevrenizde olan olaylara zamanında cevap verebilmek, zinde olmak, aracı iyi tanımak, insanları iyi tanımak yine işimizin bir parçasıdır.

Yaptığımız işi en iyi ve en doğru şekilde yapmak, yolcularımızın haklarını bilmek, onların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak bizim görevimizdir.

Bu nedenle kanunda geçen yolcu hakları nelerdir, yolcu taşımacılığındaki zaman kavramları nedir, ücretler nasıl belirlenir vb. konuları sürücüler bilmek sorundur. Dersimizin amacında bunları sürücülere öğretmektir.

YOLCU TAŞIMACILIĞININ ÖNEMİ:

Türkiye'de yolcu ve yük taşımacılığının %95,2 si karayolu ile yapılmaktadır. Bazı kentlerimizde trafiğe kayıtlı tanker, otobüs ve kamyon sayısı nüfus başına ifade edilebilecek boyutlara ulaşmıştır.

Karayollarında binek otomobilleriyle kamyon, tanker, otobüs ve tır gibi ağır vasıtaların böylesine iç içe seyrettiği bir başka AB ülkesi yoktur. Trafiğe kayıtlı otobüslerin %22 si kazaya karışmıştır. Kamyonlarda da bu durum farklı değildir. Ölümlü kazaların % 64 ü şehirlerarası yollarda meydana gelmektedir.

Yurdumuzda ticari amaçla yük ve yolcu taşımacılığında kamu adına hizmet ifa eden şoför esnafının hizmet özelliğine göre eğitilmesi, şoför-yolcu, yolcu-şoför ilişkilerinin geliştirilmesi ve kamuya sunulan hizmetlerin iyileştirilmesi amacıyla 4925 sayılı karayolu taşıma kanunu ve buna bağlı yönetmelik yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu yönetmeliğin amacı 4925 sayılı karayolu taşıma kanununda yer alan karayolu taşımalarını ülke ekonomisinin gerektirdiği şekilde düzenlemek taşımada düzeni ve güvenliği sağlamak, taşıma işinde istihdam edilenlerin niteliklerini, haklarını ve sorumluluklarını belirlemek, karayolu taşımalarının diğer taşıma sistemleri ile birlikte birbirini tamamlayıcı olarak hizmet vermesini, denetimini ve mevcut imkanların daha yararlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır.

Şehirlerarası yollarda yük ve yolcu taşımacılığı yapan tüm araçların şoförleri için "ticari taşıt kullanma belgesi" yerine "**SRC Belgesi**" sahibi olmaları zorunluluğu getirilmiş, belgesiz araç kullananlara ağır cezai müeyyideler uygulanması öngörülmüştür.

4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU'NDA VE BAĞLI KARAYOLU TAŞIMA YÖNETMELİĞİNDE GEÇEN BAZI TANIMLAR:

Bakanlık: Ulaştırma Bakanlığını,

Taşıma işleri: taşımacılık, acentelik, taşıma işleri komisyonculuğu, nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliğini,

Taşıma işleri işletmecisi: taşıma işlerinde faaliyette bulunacak taşımacı, acente, taşıma işleri komisyoncusu, nakliyat ambarı ve kargo işletmecisini,

Sorumluluk sigortası: bu kanunun 18. maddesinde ihdas edilen "zorunlu karayolu taşımacılık mali sorumluluk sigortasını,

Taşıma: yolcunun taşıta bindiği veya eşyanın taşımacıya teslim edildiği yerden varış noktasına götürülmesini

Taşımacı: taşımacı yetki belgesine sahip olan ve kendi nam ve hesabına taşımayı bir ücret karşılığı üstlenen gerçek ve tüzel kişiyi,

Eşya (yük): insandan başka taşınabilen canlı-cansız her türlü nesneyi,

Kalkış noktası: yolcunun taşıta bindiği veya eşyanın taşımacıya teslim edildiği yeri,

Varış noktası: yolcu bileti veya taşıma senedinde gösterilen yolcu veya eşyanın götürülmek istendiği yeri,

Yolcu: taşıtı kullanan sürücü ile hizmetliler dışında taşıtta bulunan kişileri,

Yolcu bileti: Yetki belgesi sahibi ile yolcu arasında akdedilen, yolcunun taşınması yükümlülüğünü içeren ve bu Yönetmelikte belirtilen şekil ve şartları ihtiva eden ve yolcuya verilmesi zorunlu olan belgeyi,

Uluslar arası taşıma: Türkiye'den veya Türkiye'ye karayoluyla; Türkiye üzerinden karayoluyla transit, Türkiye'ye deniz yolu, demir yolu, hava yolu ile gelip karayolundan üçüncü ülkelere yapılan taşımaları,

Düzenli sefer: belirli bir zaman ve ücret tarifesine göre tespit edilmiş bir güzergahta, önceden açıklanmış, yerleşme birimleri arasında yapılan taşımaları,

Arızı sefer: aynı taşıtla bütün güzergah boyunca aynı yolcu grubunun taşınması ve kalkış noktasına geri getirilmesi şeklindeki "kapalı kapı seferleri" ile gidişi dolu, dönüşü boş veya gidişi boş, dönüşü dolu seferleri,

Mekik sefer: birden fazla gidiş ve dönüş seferinde aynı kalkış yerinden aynı varış yerine önceden gruplandırılmış yolcuların taşınmasını,
Motorlu taşıt: Karayolunda insan, hayvan ve yük taşımaya yarayan ve makine gücüyle yürütülen aracı veya taşıtı,

Kamyon: İzin verilebilen azami yüklü ağırlığı 3,5 tondan fazla olan ve eşya veya yük taşımak için imal edilmiş motorlu taşıtı,

Kamyonet: İzin verilebilen azami yüklü ağırlığı 3,5 tonu geçmeyen ve eşya veya yük taşımak için imal edilmiş motorlu taşıtı,

Karayolu: Trafik için kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, yol, otoyol, köprüler ve benzeri yapı ve alanları,

Otobüs: Yapısı itibariyle insan taşımak için imal edilmiş ve şoförü dahil 9 kişiden fazla yolcu taşımaya uygun olan motorlu taşıtı,

1) Küçük otobüs (minibüs): Şoförü dahil 9 ile 15 adet arasında oturma yeri olan otobüsü,

2) Büyük otobüs: Şoförü dahil 15 adetten fazla oturma yeri olan otobüsü,

Otomobil: Yapısı itibariyle sürücüsü dahil en çok 8 koltuk kapasitesine sahip olan ve yolcu taşımak için imal edilmiş motorlu taşıtı,

Mesleki yeterlilik belgesi: Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerde bulunanların yine bu yönetmelikte öngörülen mesleki yeterlilik eğitimini alan ve/veya yapılacak olan sınavlarda başarılı olanlara verilecek belgeyi,

Mesleki yeterlilik eğitimi : Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerle ilgili bir mesleki yeterliliğin kazandırılması amacıyla verilecek eğitimi,

Mesleki yeterlilik: Mesleğin icrası ile ilgili eğitim, bilgi, beceri ve donanıma sahip olmayı,
Taşıt belgesi: Yetki belgesi sahibinin kullanacağı taşıtların niteliğini ve sayısını liste halinde gösteren yetki belgesinden ayrı, yetki belgesinin eki olarak düzenlenen belgeyi, Gerçek ve/veya tüzel kişilerin adlarına kayıtlı taşıtlar herhangi bir yetki belgesi sahibinin taşıt belgesinde kayıtlı ise, bir başka yetki belgesi sahibinin taşıt belgesine kayıt ettirmek için beyan edilemez.

Taşıt kartı: Bir taşıtın yalnız bir yetki belgesinin eki taşıt belgesinde kayıtlı olduğunu ve bu belge altında çalıştırılabileceğini gösteren belgeyi, Yetki belgesi sahipleri, taşıt kartlarının asıllarını taşıtlarında bulundurmaları zorundadırlar.

Bu hususa aykırı hareket eden yetki belgesi sahiplerine ait taşıtların terminallere, yükleme veya boşaltma noktalarına giriş, çıkışlarına, sınır kapılarından ise çıkışlarına, Yönetmeliğin 74 üncü maddesinde belirtilen yetkili görevliler tarafından izin verilmez. Yolcuların ve eşyaların uygun yerlerde indirilmesine ise izin verilir.

Taşıt kartları düzenlenirken, taşıt kartına, yetki belgesi sahibinin ticari unvanı, yetki belgesinin türü ve numarası, taşıt kartının geçerlilik süresi, taşıtın markası, cinsi, modeli, plakası ve rengi yazılır.

Oto kiralama işletmecisi: Müşterilerine ticari amaçla sürücülü veya sürücüsüz olarak 15+1 ve daha az koltuk kapasitesine sahip yolcu taşımaya mahsus taşıtları yurtiçinde ve/veya uluslararası olmak üzere, yazılı bir sözleşmeye dayanan bir bedel karşılığı ve belli bir süre için kiraya vermek şeklinde faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişileri,

Taşıma hattı: Düzenli yolcu taşımacılığında, taşımanın başladığı kalkış noktası ile bittiği varış noktasındaki yerleşim yerlerini,

Taşıma güzergahı: Taşımanın başladığı kalkış noktasından bittiği varış noktasına kadar ara duraklar da dahil takip edilen yolu,

Yetki belgesi: Bu Yönetmeliğin kapsamında faaliyette bulunacak gerçek ve tüzel kişilere çalışma izni veren ve Bakanlıkça düzenlenen belgeyi, İfade eder.

TAŞIMACILIK FAALİYETLERİNDE GENEL KURAL

Taşımacılık faaliyetleri; ekonomik, seri, elverişli, güvenli, çevreye kötü etkisi en aza indirilecek, fert, toplum ve çevre sağlığı ile bunların güvenliğini olumsuz yönde etkilemeyecek ve kamu yararını gözetecek tarzda serbest rekabet ortamında gerçekleştirilir.

YETKİ BELGESİ TÜRLERİ (YOLCU TAŞIMACILIĞI)

(1) A türü yetki belgesi: Ticari amaçla otomobille yolcu taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilir. Taşımanın şekline göre aşağıdaki türlere ayrılır:

a) A1 yetki belgesi: Yurtiçi yolcu taşımacılığı yapacaklara,

b) A2 yetki belgesi: Uluslararası yolcu taşımacılığı yapacaklara, verilir.

(2) B türü yetki belgesi: Otobüsle uluslararası ve yurtiçi yolcu taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilir. Taşımanın şekline göre aşağıdaki türlere ayrılır:

a) B1 yetki belgesi: Tarifeli olarak uluslararası ve şehirlerarası ticari yolcu taşımacılığı yapacaklara,

b) B2 yetki belgesi: Tarifesiz olarak uluslararası ve yurtiçi ticari yolcu taşımacılığı yapacaklara,

c) B3 Yetki belgesi: Sadece kendi esas iştiğal konusu ile ilgili personelini taşımak üzere uluslararası ve yurtiçi yolcu taşımacılığı yapacak ve ticari maksatla taşımacılık yapmayacaklara, verilir.

(4) D türü yetki belgesi: Otobüsle yurtiçi yolcu taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilir. Taşımanın şekline göre aşağıdaki türlere ayrılır:

a) D1 yetki belgesi: Tarifeli olarak şehirlerarası ticari yolcu taşımacılığı yapacaklara,

b) D2 yetki belgesi: Tarifesiz olarak yurtiçi ticari yolcu taşımacılığı yapacaklara,

c) D3 yetki belgesi: Sadece kendi esas iştiğal konusu ile ilgili personelini yurtiçinde taşımak üzere yolcu taşımacılığı yapacak ve ticari maksatla taşımacılık yapmayacaklara,

d) D4 yetki belgesi: Tarifeli ve tarifesiz olarak 100 kilometreye kadar olan şehirlerarası ve taşıma mesafesine bakılmaksızın il içi ticari yolcu taşımacılığı yapacaklara, verilir.

(5) F türü yetki belgesi: Ticari amaçla yolcu taşımacılığı alanında acentelik yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilir. Faaliyetin şekline göre aşağıdaki türlere ayrılır:

a) F1 yetki belgesi: Yurtiçi yolcu taşımacılığı alanında acentelik yapacaklara,

b) F2 yetki belgesi: Uluslararası ve yurtiçi yolcu taşımacılığı alanında acentelik yapacaklara, verilir.

(6) T türü yetki belgesi: Terminal işletmeciliği yapacak gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına verilir ve aşağıdaki türlere ayrılır:

a) T1 yetki belgesi: Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yolcu terminali işletmeciliği yapacaklara,

b) T2 yetki belgesi: Büyükşehir Belediyesi sınırları dışında kalan yerleşim birimlerinde yolcu terminali işletmeciliği yapacaklara,

c) T3 yetki belgesi: Eşya terminali işletmeciliği yapacaklara, verilir.

MEVZUATA UYGUN TAŞIMACILIK FAALİYETİ YAPILMASI VE YASAKLAR

(1) Karayolu taşımacılık faaliyetlerinin ikili ve çok taraflı uluslararası anlaşma ve sözleşmelere, Kanuna, bu Yönetmeliğe ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmesi esastır.

Buna göre:

a) Yapılacak faaliyetin kapsamına uygun bir yetki belgesi alınmadan, muhtevası bu Yönetmelikte belirtilen herhangi bir faaliyette bulunulamaz.

b) Yetki belgesi sahipleri, almış oldukları yetki belgesinin kapsamı dışında faaliyette bulunamazlar.

c) Taşıt belgesine kaydedilmeyen taşıtlar, bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerde kullanılamaz.

ç) Bir yetki belgesi sahibinin taşıt belgesine sözleşmeli olarak kayıtlı taşıtların sahipleri kendi nam ve hesabına taşıma yapamaz ve gönderenlere/yolculara taşıma faturası veya taşıma faturası yerine geçen belge düzenleyemezler.

d) Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz.

e) F, G ve H türü yetki belgesi sahipleri kendi nam ve hesaplarına taşıma yapamaz, yaptıramaz ve yolcu bileti veya taşıma faturası düzenleyemezler.

f) H ve R türü yetki belgesi sahipleri; **C1** ve **K2** yetki belgesi sahipleriyle anlaşma veya sözleşme yapamazlar.

g) 2.3.1950 tarihli ve 5584 sayılı Posta Kanunu ile tanımlanan ve Posta Telgraf Teşkilatı İşletmesi Genel Müdürlüğü (PTT)'nün tekelinde bulunan gönderiler, sadece PTT tarafından toplanır ve dağıtılır. Bu gönderiler, yetki belgesi sahipleri tarafından kendi nam ve hesaplarına toplanamaz ve dağıtılamaz.

ğ) 14/9/1972 tarihli ve 1618 sayılı Seyahat Acenteleri ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu ile 5/10/2007 tarihli ve 26664 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Seyahat Acentaları Yönetmeliği hükümlerine göre kurulmuş seyahat acentalığı belgesine sahip olanların, yaptıkları organizasyonlarda verecekleri hizmetlerin kapsamına karayolu taşımacılığını da dahil etmeleri halinde; gerçekleşecek taşıma yurtiçi ise **B2** veya **D2**, uluslararası ise sadece **B2** yetki belgesi alarak taşıma yapmaları veya bu taşımaları söz konusu yetki belgesi sahiplerine yaptırmaları şarttır.

(2) Birinci fıkranın (a), (b), (c), (ç) ve (ğ) bentlerine aykırı hareket edenlere her bent için Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin birinci cümlesinde belirtilen; (d) ve (e) bentlerine aykırı hareket edenlere her bent için Kanunun 26 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen idari para cezaları uygulanır.

(3) Bir taşıt belgesine kayıtlı olmayan taşıtların terminallere, yükleme veya boşaltma noktalarına girişlerine ve çıkışlarına, sınır kapılarından ise çıkışlarına, bu Yönetmeliğin 72 nci maddesinde belirtilen yetkili görevliler tarafından izin verilmez. Bu durumdaki taşıtlarda bulunan yolcuların ve eşyaların aktarılmasına ise, taşıtlar uygun yerlere alınarak izin verilir.

TAŞIMACILIK FAALİYETLERİNDE HİZMETİN SÜREKLİLİĞİ VE ENGELLENEMEYECEĞİ:

(1) Yetki belgesi sahipleri, almış oldukları yetki belgesi kapsamına giren hizmetlerini, hizmetin ifasını imkânsız kılan yasal mücbir sebepler dışında yapmaktan kaçınamazlar. Bu hizmetlerden ayırım yapmaksızın herkesin yararlanmasını ve hizmetin sürekliliğini sağlamak zorundadırlar.

(2) Bu hizmetlerin yerine getirilmesi, hizmeti üstlenenler veya üçüncü şahıslar tarafından engellenemez.

YETKİ BELGESİ SAHİPLERİNİN SORUMLULUĞU

(1) Yetki belgesi sahipleri; yolcu ve eşya taşımalarının ilgili kanunlara, kararnamelere, yönetmeliklere ve diğer mevzuata, Türkiye'nin taraf olduğu anlaşma ve sözleşmelere uygun olarak yürütülmesinden sorumludurlar.

(2) Yetki belgesi sahipleri, kendi adlarına acentelerinin acentelik sıfatıyla yapmış oldukları faaliyet ve işlemlerden sorumludurlar.

(3) Acenteler ve taşıma işleri komisyoncuları; bu sıfatla yapmış oldukları faaliyet ve işlemlerden, taşımacılar ile müştereken ve müteselsilen sorumludurlar.

(4) Yetki belgesi sahipleri, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludurlar.

(5) Yolcu taşımacıları, duraklamalar dahil olmak üzere taşıtın kalkış noktasından varış noktasına kadar olan seyahati süresince meydana gelebilecek bir kaza nedeniyle yolcunun ölümü, yaralanması ya da eşyasının zarara uğramasından dolayı sorumludurlar.

(6) Yetki belgesi sahipleri, 24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda ön görülen tedbirler, kaideler ve yasaklamalara uygun olarak faaliyette bulunmaktan sorumludurlar.

(7) Yolcu taşımacıları, taşıma sırasında yolcuya ikram ettikleri yiyecek ve içecek maddelerinin 9.6.1998 tarihli ve 23367 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Yönetmeliğe uygun olmasından sorumludurlar.

(8) Yetki belgesi sahipleri, çevreyi ve insan sağlığını koruma, çevre kirliliğini önleme amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerini bilmek ve faaliyetlerini bunlara uygun olarak yürütmekten sorumludurlar.

(9) Yetki belgesi sahiplerinin sorumluluğu ile ilgili olarak, uluslararası anlaşmalar ve sözleşmelerde yer alan hükümler saklıdır.

YETKİ BELGESİ SAHİPLERİNİN YÜKÜMLÜLÜĞÜ

(1) Yetki belgesi sahipleri, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu, eşya ve kargoyu güvenli bir şekilde taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdürler.

(2) Yetki belgesi sahipleri, ilgili mevzuat hükümlerine uygun bir taşıtı, nitelikli şoför ve yardımcı personel ile sefere göndermek, şoförlerinin sürücü ve mesleki yeterlilik belgelerinin yanlarında bulunup bulunmadığını kontrol etmek, geçerli araç muayenesi olmayan ve teknik şartlara uymayan taşıtlarının trafiğe çıkmasına engel olmak, güzergâh mesafesini dikkate alarak yeteri kadar şoför bulundurmakla yükümlüdürler.

(3) Tarifeli yolcu taşımaları biletsiz, tarifesiz yolcu taşımaları taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları ise taşıma senetsiz yapılamaz. Yetki belgesi sahipleri, yaptıkları bu sözleşmelere uymakla yükümlüdürler.

(4) Yolcu taşımacıları ve acenteleri, bilet satışı yaptıkları terminalerde ve çevresinde yolcuları yönlendirmek için personel istihdam edemez, çalıştıramaz ve bunlardan yararlanamazlar.

(5) Yolcu taşımacıları, şoförlerinin seyahat esnasında yolcularla veya personelle uzun süreli sohbet etmelerini ve ses ve görüntü cihazlarını yönetmelerini önlemek, yol ve seyir güvenliğini tehlikeye düşürmemek için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler. Seyahat esnasında ses ve görüntü cihazlarının yönetimi yardımcı personel tarafından yapılır.

(6) Yetki belgesi sahipleri, bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerini, Bakanlığa bildirdikleri merkez ve şubeleri ile varsa acentelerinin adreslerinde yürütmekle yükümlüdürler. Bakanlığa bildirilmeyen yerlerde faaliyette bulunamazlar.

(7) B1 ve/veya D1 yetki belgesi alanlar, yetki belgesinin verildiği tarihten itibaren **60 gün içinde firmalarına ait sürekli faal olacak bir internet sitesi kurmak**, bu sitelere erişim adresini Bakanlığa bildirmek, kurulacak sitede geçerli hat, güzergah, ücret ve zaman tarifeleri, şube ve acente ile kendilerine ait iletişim ve benzeri bilgilere yer vermekle yükümlüdürler.

(8) Yetki belgesi sahipleri, bu Yönetmelikte belirtilen zorunlu sigortaları bulunmayan taşıtları trafiğe çıkarmamakla yükümlüdürler.

(9) Karayolları alt yapısı, işletilmesi, trafik, doğal afetler, meteorolojik şartlar ile arıza ve kaza hali dahil, seyahat esnasında meydana gelen ve beklenmeyen durumlarla ilgili olarak ortaya çıkan ve taşımanın devamına engel olan sebeplerin, belirsiz bir süre beklemeyi mecburi kılması veya **varış noktasına kadar gerekli zamanın bir katından daha fazla beklemeyi gerektirmesi halinde**, yetki belgesi sahibi, imkan olduğu

takdirde bir başka güzergahı izleyerek **taşımayı tamamlamak**, aksi halde yolcuyla güzergah üzerinde **yolcunun dilediği bir yere kadar götürmek** veya yolcu, eşya ve kargoyu **hareket noktasına geri getirmekle yükümlüdür**. Bu gibi hallerde, yolcunun eşyası ile eşya ve kargo sahibinin bütün hakları saklı olup, yetki belgesi sahipleri herhangi bir **ek ödeme veya benzeri talepte bulunamazlar**.

(10) Yetki belgesi sahiplerinin faaliyetleri esnasında bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen kişiler hakkında dolandırıcılık, dolanlı iflas, sahtecilik, kaçakçılık, güveni kötüye kullanma, hırsızlık, rüşvet suçlarından yargı organları tarafından verilmiş ve kesinleşmiş mahkûmiyet kararı oluşması halinde, bu kişiler mesleki saygınlık niteliğini kaybetmiş olurlar. Yetki belgesi sahipleri, bu kişilerle ilgili gerekli iş ve işlemleri 90 gün içinde yaparak, durumlarını bu Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine uygun hale getirmekle yükümlüdürler.

(11) Yetki belgesi sahipleri, ilk yetki belgesi aldıkları tarihten itibaren 6 ay içinde, mesleki yeterlilik ile ilgili aşağıdaki yükümlülüklerini yerine getirmek ve faaliyetleri süresince muhafaza etmekle yükümlüdürler. Buna göre;

a) B1, C2, D1, L1, L2, M2, M3, N2, P2, R1, R2 ve T1 yetki belgesi sahiplerinin, en az birer adet üst düzey yönetici ve orta düzey yönetici türü mesleki yeterlilik belgesine sahip olmaları veya bu nitelikleri haiz kişi veya kişileri istihdam etmeleri,

b) A, F, G ve H türleri ile B2, C3, D2, K3, M1, N1, P1, T2 ve T3 yetki belgesi sahipleri ile tüzel kişiliği haiz K1 yetki belgesi sahiplerinin, en az birer adet orta düzey yönetici türü mesleki yeterlilik belgesine sahip olmaları veya bu nitelikleri haiz kişi veya kişileri istihdam etmeleri,

c) Yetki belgesi sahiplerinin, (a) ve (b) bentlerinde belirtilen kişi/kişilerin herhangi bir sebeple ayrılmaları halinde bu eksikliği en geç otuz gün içinde gidermeleri, şarttır.

(12) Yetki belgesi sahipleri;

a) Çalışanlarının ücret ve çalışma şartlarına,

b) Şoförlerin çalışma ve dinlenme sürelerine,

c) Araçların ağırlık ve boyutlarına,

ç) Yol ve araç güvenliğine,

d) Çevrenin korunmasına, ilişkin kurallara uygun faaliyette bulunmakla yükümlüdürler.

(13) Yetki belgesi sahipleri olağanüstü hal ve savaş halleri için Bakanlıkça hazırlanan taşıma hizmetlerine ilişkin planların kendileriyle ilgili gereklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

(14) Yetki belgesi sahipleri, gerçek veya tüzel kişiliklerinin son bulması veya herhangi bir sebeple faaliyetlerini bırakmaları halinde, bu hallerin gerçekleştiği tarihten itibaren

otuz gün içinde Bakanlığa yazılı bilgi vermek ve yetki belgeleri, varsa taşıt belgeleri ve taşıt kartlarının asıllarını Bakanlığa iade etmekle yükümlüdürler.

(15) Yetki belgesi sahibi gerçek ve tüzel kişiler; unvan, adres, vergi dairesi, ortaklık, hisse devri (halka açık sermaye şirketlerinde hamiline yazılı hisse devirleri hariç), sermaye miktarı, yönetici, acentelik sözleşmeleri ve taşıtlara ilişkin değişiklikleri, değişikliğin meydana geldiği tarihten itibaren 60 gün içinde Bakanlığa bildirmekle yükümlüdürler.

(16) Yetki belgesi sahibi gerçek ve tüzel kişiler; temsil ve/veya ilzama yetkili şahıslara ilişkin değişiklikleri, değişikliğin meydana geldiği tarihte Bakanlığa bildirmekle yükümlüdürler. Aksi halde, değişiklik bildirilinceye kadar, değişiklik öncesi Bakanlığa bildirilmiş temsil ve/veya ilzama yetkili şahısların taleplerine göre iş ve işlemler gerçekleştirilir.

(17) Yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahipleri, zorunlu karayolu taşımacılık mali sorumluluk sigortası tazminatına yol açan bir kazaya karışmaları halinde; kazaya, zarara veya olayla ilgili olarak açılacak davalara ilişkin bilgi ve belgeleri 30 gün içinde sigorta şirketine vermekle yükümlüdürler.

(18) Yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahipleri, taşıtlarında, yolcularını bilgilendirme amaçlı duyurular dışında, ortama sesli ve/veya görüntülü yayın veremezler. Bu taşıtlarda sesli ve/veya görüntülü yayın yapılmak istenilmesi halinde; bu yayınların bireysel (kapalı devre) yapılmasını sağlamakla yükümlüdürler.

(19) Yetki belgesi sahipleri, verdikleri hizmetlerden özürhükümlerinin kolaylıkla ve yeterli derecede yararlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

(20) Yetki belgesi sahipleri, 7.6.1939 tarihli ve 3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanunu çerçevesindeki sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlüdürler.

(21) Yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahipleri, taşıtlarında her 14 koltuk için en az 1 adet boyun korsesi bulundurmakla yükümlüdürler.

(22) Yetki belgesi sahipleri düzenledikleri yolcu bileti, taşıma sözleşmesi ve taşıma senedine bu Yönetmeliğe aykırı hüküm koyamazlar.

(23) Yetki belgesi sahiplerinin yükümlülüğü ile ilgili olarak, uluslararası anlaşmalar ve sözleşmelerde yer alan hükümler saklıdır.

YOLCUNUN, SÜRÜCÜ VE HİZMETLİLERİN SORUMLULUĞU

(1) Yolcular, trafiğin seyir ve güvenliğini tehlikeye düşürecek, diğer yolcuları rahatsız edecek, genel ahlaka ve adaba aykırı tutum ve davranışlarda bulunamazlar. **Taşıtın teknik donanımını olumsuz etkileyebilecek hiçbir cihazı kullanamazlar.**

(2) Yolcular seyahat süresince yolcu biletlerini yanlarında bulundurmamak zorundadırlar.

(3) Taşıt şoförü ve yolculara hizmet eden personel; trafiğin seyir ve güvenliğini tehlikeye düşürecek, yolcuları rahatsız edecek, genel ahlaka ve adaba aykırı tutum ve davranışlarda bulunamaz.

(4) Yolcular taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uyarlar, aksi halde doğacak sonuçlardan sorumlu olurlar.

ÜCRET TARİFESİ

(1) Tarifeli yolcu ve kargo taşımaları ücret tarifesine tabidir.

(2) Tarifeli yolcu ve kargo taşımaları ile ilgili ücret tarifeleri, yetki belgesi sahiplerince geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanır. Bu ücret tarifelerinin uygulamaya konulmasından önce, yetki belgesi sahiplerince Bakanlıktan "görölmüştür" şerhinin alınması zorunludur.

(3) Yetki belgesi sahipleri "görölmüştür" şerhi alınmış ücret tarifelerini görölebilecek şekilde işyerleri, terminal ve bilet satış yerleri ile kargo kabul/dağıtım yerlerine asmak, ayrıca bir örneğini yolcu taşıması yapan taşıtlarında bulundurmak zorundadırlar.

(4) Ücret tarifeleri aynı hat ve güzergâh üzerinde gidiş ve dönüşte aynı olur. Aynı hat ve güzergâh üzerinde gidiş ile dönüş için değişik ücret tarifesi uygulanamaz.

(5) Yetki belgesi sahipleri tespit edilmiş **ücret tarifelerinin üzerinde ücret alamaz ve % 30'dan fazla indirim uygulayamazlar.** Ancak, tarifeli yolcu taşımacıları önceden Bakanlıktan izin almak sureti ile belirli bir süre için, sefere çıkardığı taşıtının **toplam koltuk sayısının % 10'unu aşmayacak sayıdaki koltuk için herhangi bir orana tabi olmaksızın özel indirim uygulayabilirler.**

(6) Ücret tarifeleri asgari dört aylık, azami bir yıllık sürelerle belirlenir. Bakanlık, taşıma maliyetlerine etki eden unsurların önemli orandaki artış ve azalışlarını dikkate alarak bu süreleri bir genelgeyle değiştirebilir.

(7) Ücret tarifesinin bitim tarihini takip eden 30 günlük süre içinde yeni ücret tarifesi için Bakanlığa müracaatta bulunulmazsa; ücret tarifesi, bitim tarihi itibarıyla süresi dolan tarife için belirlenen süre kadar başka bir işleme gerek kalmaksızın uzar ve geçerli olur. Süresi dolan ücret tarifesi, 30 günlük müracaat süresi içinde de geçerlidir.

(8) Ücret tarifelerinin geçerlilik süresini tamamlayan yetki belgesi sahipleri, bu sürenin sonunda fazla ücret içeren yeni bir ücret tarifesi alabilecekleri gibi, aynı veya daha düşük ücret içeren yeni bir ücret tarifesi de alabilirler.

(9) Ücret tarifeleri, yetki belgesi sahiplerinin merkezi işyeri adresinin bulunduğu yerin bağlı olduğu Bakanlık birimine sunulur. **Yetki belgesi sahipleri "görölmüştür" şerhi**

düşülen ücret tarifelerini 15 gün içinde faaliyette bulunduğu güzergâhlardaki şubelerine ve acentelerine bildirmek zorundadırlar.

(10) 6 yaşın altında olan çocuklar yolcu bileti düzenlenmeksizin kucakta seyahat edebilirler. Bunlar için ayrı koltuk talep edilmesi halinde, bilet ücreti geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenir.

(11) 6 yaş ve üzeri tüm yolcuların ayrı koltukta seyahat etmesi zorunlu olup, altı ile 12 yaş arası çocuklar ile yaş şartı aranmaksızın en az % 60 oranında özürlü olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti geçerli ücret tarifesi üzerinden % 30 indirimli düzenlenir.

(12) Yetki belgesi sahipleri ücret tarifelerini kendilerine ait internet sitelerinde yayımlamak zorundadırlar.

(13) Geçerli ücret tarifeleri, Bakanlığa ait internet sitelerinde kamuoyunun bilgisine sunulabilir.

(14) Uluslararası tarifeli yolcu ve kargo taşımalarında taraflar arasında yapılan sözleşme hükümlerine göre işlem yapılır ve uygulanır.

ZAMAN TARİFESİ

(1) Tarifeli yolcu taşımaları zaman tarifesine tabidir.

(2) Yetki belgesi sahipleri tarafından geçerlilik süresi de belirtilmek suretiyle hazırlanan zaman tarifelerinin uygulamaya konulmadan önce **Bakanlığa onaylatılması zorunludur.**

(3) Yetki belgesi sahipleri onaylanmış zaman tarifelerini görülebilecek şekilde işyerleri, terminal ve bilet satış yerlerine asmak, ayrıca bir örneğini yolcu taşıması yapan taşıtlarında bulundurmaları zorundadırlar.

(4) Zaman tarifeleri, yetki belgesi sahiplerinin merkezi işyeri adresinin bulunduğu yerin bağlı olduğu Bakanlık birimine sunulur. Yetki belgesi sahipleri onaylanan zaman tarifelerini onbeş gün içinde faaliyette bulunduğu hat ve güzergâhlardaki şubelerine ve acentelerine bildirmek zorundadırlar.

(5) Yetki belgesi sahipleri geçerli zaman tarifelerini kendilerine ait internet sitelerinde yayımlamak zorundadırlar.

(6) Geçerli zaman tarifeleri, Bakanlığa ait internet sitelerinde kamuoyunun bilgisine sunulabilir.

(7) Zaman tarifeleri, hat ve güzergâhların mesafesi ve durumu ile taşıt belgelerinde kayıtlı taşıt sayısı dikkate alınarak düzenlenir.

(8) Uluslararası tarifeli yolcu taşımalarında taraflar arasında yapılan sözleşme hükümlerine göre işlem yapılır ve uygulanır.

TARİFELERE UYMA ZORUNLULUĞU:

(1) Tarifeli taşımacılık faaliyetinde bulunan yetki belgesi sahipleri, "görölmüştür" şerhi düşölen ücret tarifeleri ile "onaylanmış" zaman tarifelerine uymak zorundadırlar.

(2) **Tarifeli yolcu taşımalarında;** Bakanlıkça onaylanmış **zaman tarifesinde yer almayan bir saate yolcu bileti düzenlenemez.**

(3) Tarifeli yolcu taşımalarında; Bakanlıkça onaylanmış zaman tarifesinde yer alan **her sefer için taşıt tahsis edilmesi zorunludur.**

(4) Tarifeli yolcu taşımalarında; Bakanlıkça onaylanmış zaman tarifesinde yer alan bir saatin **10 dakika öncesi veya sonrasında** ek sefer konulabilir. Bu **ek sefer için yolcu bileti düzenlenmesi ve taşıt tahsis edilmesi zorunludur.**

Taşıtların Yaşı, İstiap Haddi ve Niteliği

Yolcu taşımalarında kullanılacak taşıtlar:

1) **A1 ve A2 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine **8 yaşından büyük olmayan ticari otomobiller** kaydedilir.

2) **A1 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine **en fazla 20 adet, A2 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine **en fazla 10 adet otomobil** kaydedilir.

3) **B1 ve B2 yetki belgeleri** eki taşıt belgelerine asgari kapasitenin dışında kaydedilecek **otobüsler 20 yaşından büyük olamaz.** B1 ve B2 yetki belgeleri için asgari kapasiteyi sağlayacak sayıda **özmal otobüsün** ilk başvuru ve faaliyet süresince **10 yaşından büyük olmaması şarttır.**

4) **B1 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine, **şoförü dahil en az 25 koltuk kapasitesine sahip ticari otobüsler** kaydedilir.

5) **B2 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine **ticari otobüsler** kaydedilir.

6) **B3 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine **20 yaşından büyük olmayan ticari veya hususi otobüsler** kaydedilir.

7) **D1, D2 ve D4 yetki belgeleri** eki taşıt belgelerine asgari kapasitenin dışında kaydedilecek **otobüsler için yaş şartı aranmaz.** **D1 ve D2 yetki belgeleri** için asgari kapasiteyi sağlayacak sayıda özmal otobüsün **ilk başvuru ve faaliyet süresince 10 yaşından;** **D4 yetki belgeleri** için asgari kapasiteyi sağlayacak sayıda özmal otobüsün ilk başvuru ve **faaliyet süresince 19 yaşından büyük olmaması şarttır.**

8) **D1 yetki belgesi** eki taşıt belgelerine, **şoförü dahil en az 25 koltuk kapasitesine sahip ticari otobüsler** kaydedilir.

9) **D2 ve D4 yetki belgeleri** eki taşıt belgelerine **ticari otobüsler** kaydedilir.

10) D3 yetki belgesi eki taşıtlar belgelerine yaş şartı aranmadan ticari veya hususi otobüsler kaydedilir.

11) D4 yetki belgesi eki taşıtlar belgelerine en fazla 10 adet otobüs kaydedilir.

12) D4 yetki belgesi eki taşıtlar belgelerine sadece yetki belgesi sahibinin merkez adresinin bulunduğu ilin plakasına sahip taşıtlar kaydedilir.

TAŞITLARIN ÖZMAL VEYA SÖZLEŞMELİ OLARAK KULLANILMASI

Yolcu taşıtlarında;

1) A1, A2, B3, D3 ve D4 yetki belgesi sahipleri yalnız özmal taşıtları,

2) B1 ve B2 yetki belgesi sahipleri özmal taşıtları ile sahibi oldukları özmal taşıtlar sayısını geçmemek üzere ticari olarak kayıt ve tescil edilmiş sözleşmeli taşıtları,

3) D1 ve D2 yetki belgesi sahipleri özmal taşıtları ile sahibi oldukları özmal taşıtlar sayısının 2 katını geçmemek üzere ticari olarak kayıt ve tescil edilmiş sözleşmeli taşıtları, taşıtlar belgelerine kaydettirerek kullanabilirler.

TAŞITLARA KISA UNVAN YAZDIRMA ZORUNLULUĞU

(1) A, B, C, D, L, M, N ve P türü yetki belgesi sahipleri, kısa unvanlarını faaliyetlerinde kullanacakları 4 veya daha fazla tekerlekli olan taşıtlarının en az 1 yerine görülebilecek şekilde yazdırmak zorundadırlar.

(2) Unvan ve/veya kısa unvanlarda kullanılacak sıfatların yetki belgesinin kapsamına uygun olması şarttır.

(3) Yetki belgesi sahipleri birden fazla kısa unvan kullanamazlar.

YOLCU BİLETİ

(1) Tarifeli yolcu taşıtlarında yolcu bileti düzenlenir.

(2) Tarifeli yolcu taşıtlarında, her yolcu için ayrı ayrı yolcu bileti düzenlenmesi zorunludur.

(3) Yolcu biletinde, yetki belgesi sahibi taşımacının adı/unvanı, adresi, vergi dairesinin adı ve hesap numarası ile yolcunun adı, soyadı, kalkış ve varış yeri, koltuk numarası, hareket tarihi ve saati, taşıma ücreti, biletin seri ve müteselsil sıra numarası ve düzenleme tarihinin yer alması zorunludur.

(4) Yetkili acenteler aracılığı ile düzenlenen yolcu biletlerinde ise; üçüncü fıkradaki bilgilere ek olarak acentenin adı, unvanı, adresi, vergi dairesinin adı ve hesap numarasının yer aldığı bilgilerin/kaşenin bulunması/basılması zorunludur.

(5) Yolcular için ayrılmış oturma yerlerinin numaralandırılması zorunludur.

(6) Yolcular için ayrılmış ve numaralandırılmış olan oturma yerlerinin dışında yolcu taşınmaz.

(7) Bir yolcuya satılmış olan oturma yeri bir başkasına satılamaz.

(8) Yetki belgesi sahipleri her seferde 1 yolcu ile bu seyahatte görevli olmayan en fazla 2 personelini bilet keserek ücretsiz taşıyabilirler.

(9) Yetki belgesi sahipleri, otobüs hareket saatinin 24 saat öncesine kadar yapılacak müracaatlarda, bilet ücretinin tamamını iade etmek, otobüs hareket saatinden 12 saat öncesine kadar yapılacak müracaatlarda ise 6 ay geçerli açık bilet düzenlemek zorundadırlar.

TAŞIMA SÖZLEŞMESİ

(1) Tarifersiz yolcu taşımalarında taşıma sözleşmesi yapılır.

(2) Tarifersiz yolcu taşımalarında taşıma sözleşmesi yapılması zorunludur.

(3) Taşıma sözleşmelerinde, akit tarafların adı, soyadı veya unvanları, kalkış ve varış yeri, taşıma güzergahı, taşımanın yapılacağı gün/günler ve saat/saatler, taşınacak yolcu sayısı, taşıma ücretinin belirtilmesi ve her seferde taşınan yolcuların numaralandırılmış oturma yerlerine göre düzenlenmiş yolcu isim listesinin bulunması zorunludur.

(4) Yapılan taşıma sözleşmesine uygun fatura düzenlenmesi ve bir nüshasının yapılacak denetimlerde ibraz edilmek üzere seyahat esnasında taşıt üzerinde bulundurulması zorunludur.

(5) Yolcular için ayrılmış oturma yerlerinin numaralandırılması zorunludur.

(6) Yolcular için ayrılmış ve numaralandırılmış oturma yerlerinin dışında yolcu taşınamaz.

YOLCU TAŞIMALARINDA BAGAJ

(1) Yolcunun 30 kilograma kadar olan bagajı ücretsiz taşınır. Bagajlar yolcuların numaralandırılmış oturma yerlerine göre etiketlenir.

(2) Taşıtın bagaj taşınmasına mahsus bölümleri dışında eşya taşınamaz.

(3) Sahipsiz bagaj taşınamaz.

(4) Taşıtın izin verilen azami yüklü ağırlığını aşacak şekilde bagaj yüklenemez ve taşınamaz.

(5) Yolcu beraberinde olmayan ticari eşya ve kargo taşınamaz.

(6) Özel kafeslerinde kedi, köpek ve kuş gibi evcil hayvanlar bagaj taşımaya mahsus bölümlerde taşınabilir. Taşıtın içinde yolcularla birlikte canlı hayvan taşınamaz. Gerekli hallerde, yolcu alınmaksızın evcil hayvanların taşıtın içinde taşınabileceği özel sefer ve servisler düzenlenebilir.

(7) Yolcu taşımalarında, tehlike oluşturabilecek yanıcı, yakıcı, parlayıcı, patlayıcı, zehirli, bulaşıcı, radyoaktif ve benzeri nitelikteki yolcu eşyası taşıtın bagaj bölümü de dahil olmak üzere taşınamaz.

TERMİNAL KULLANMA ZORUNLULUĞU VE ARA DURAKLAR

(1) Tarifeli yolcu taşımalarında kalkış ve varışların bir terminalden yapılması esastır.

Terminal ve ara duraklar dışında yolcu indirilip bindirilmez.

(2) Tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerine taşıma hattı verilebilmesi için; kendilerinin veya acentelerinin, seferlerin başladığı kalkış ve bittiği varış noktalarındaki en az bir yolcu terminaline bağımsız olarak veya birlikte sahip olmaları veya bu terminalin kullanma hakkını haiz olmaları zorunludur.

(3) Tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerinin kalkış ve varış noktaları dışında yolcu indirip bindirebilmeleri için kendilerinin veya acentelerinin ara durak tanımına uygun bir yere sahip veya kullanım hakkını haiz olmaları zorunludur. Yeri ve zamanı önceden belirlenen ara duraklarda da yolcu indirilip, bindirilerek bilet satışı yapılabilir. Ara duraklarda bilet satışı yapılabilmesi ve yolcu alınabilmesi için yetki belgesi sahibine ait bir şube veya acentesi olması şarttır.

(4) Ara duraklar seyahatin başladığı **ilk kalkış ve son varış yeri olarak kullanılamaz.**

(5) Yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahiplerinin belediye sınırları içinde terminal dışındaki yerlerde yolcu indirilip bindirilebilmesi için ilgili/yetkili kurulun/trafik komisyonunun izin vermesi gerekir.

TERMİNALİN BULUNMADIĞI YERLEŞİM BİRİMLERİNDE YAPILACAK UYGULAMA

Yolcu terminalinin bulunmadığı yerleşim birimlerinde, tarifeli yolcu taşımacılığında kullanılmak üzere ilgili mahalli makamlarca yolcuların asgari ihtiyaçlarını karşılayacak fiziki şartları haiz bir yer tahsis edilir veya belirlenir. Tahsis edilen veya belirlenen bu yerle ilgili mülki veya mahalli makamlarca düzenlenen resmi belgenin tarifeli yolcu taşımacılığı yetki belgesi sahibi/sahipleri tarafından Bakanlığa verilmesi halinde bu yerler ara durak veya kalkış veya varış noktası olarak kullanılabilir.

TAŞIMA İŞLERİNDE NİTELİKLİ VE YETERLİ PERSONEL İSTİHDAMI

(1) Yetki belgesi sahipleri, faaliyetleri süresince hizmetlerini yürütebilecek niteliklere sahip ve yeterli sayıda personel bulundurmakla yükümlüdürler.

(2) Yetki belgesi sahipleri, nitelikli ve yeterli sayıda personel istihdam etmemeleri durumunda doğacak her türlü zarardan sorumludurlar.

(3) 3.9.2004 tarihli ve 25572 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Karayolu Taşımacılık Faaliyetleri **Mesleki Yeterlilik Eğitimi** Yönetmeliği hükümleri saklıdır.

TAŞIMA İŞLERİNDE İSTİHDAM EDİLENLERİN HAKLARI VE SORUMLULUKLARI

Taşıma işlerinde istihdam edilenler aşağıdaki hak ve sorumluluklara sahiptir:

a) Taşıma işlerinde istihdam edilenler hizmet akdine tabidir. **Hizmet akdi yapılmadan personel istihdam edilemez.**

b) Yetki belgesi sahipleri, **çalışanlarının ücretlerini, sosyal güvenlik ve özlük haklarını zamanında ve tam olarak vermek zorundadırlar.**

c) Taşıma işlerinde istihdam edilenler üstlendikleri **hizmetle ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirmek zorundadırlar.** İşyeri ve iş güvenliğini tehlikeye düşürecek fiil ve eylemlerde bulunamazlar.

ç) Yapılacak denetimlerde hizmet akdi yapılmaksızın personel istihdamının tespiti halinde durum **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirilir.**

ŞOFÖRLERDE ARANACAK NİTELİK VE ŞARTLAR

(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerde çalışan/çalıştırılan şoförlerin;

a) Taşıtın niteliğine **uygun sürücü belgesine** sahip olmaları,

b) İlgili mevzuatın öngördüğü **mesleki yeterlilik belgesine** sahip olmaları,

c) **Büyük otobüs** kullananlarının **26 yaşından gün almış** olmaları,

ç) **63 yaşından gün almamış** olmaları,

d) Bedeni ve **psikoteknik** açıdan sağlıklı olduklarını gösteren bir sağlık raporunu yetkili sağlık kuruluşlarından **her beş yılda bir** almaları,

e) Tehlikeli madde taşıyan taşıtları kullananlarının, ilgili mevzuatın öngördüğü eğitimi aldığını gösteren belgeye sahip olmaları,

f) Uyuşturucu, silah, insan ve gümrük kaçakçılığı ile terör suçlarından dolayı hürriyeti bağlayıcı ceza almamış olmaları, şarttır.

(2) D3 veya K2 yetki belgesi alan ve tek araç sahibi olan gerçek kişilerin kendi adlarına tescil edilmiş taşıtı bizzat kendilerinin sürücü olarak kullanmaları halinde; bu kişilerden birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerindeki şartlar aranmaz.

SİGORTA

Sigorta yaptırma zorunluluğu

(1) Yolcu taşımalarında, yetki belgesi sahipleri; yolcuya gelebilecek **bedeni zararlar için** bu Yönetmeliğin 42 nci maddesinin beşinci fıkrasından doğan sorumluluklarını **sigorta ettirmek zorundadırlar.**

(2) **Uluslararası yolcu taşımalarında,** seyahatin Türkiye hudutları dışındaki bölümü ile ilgili sigorta konusu **Hazine Müsteşarlığınca yapılan düzenlemelere** tabidir.

Yapılması zorunlu sigortalar

Bu Yönetmelik kapsamındaki yolcu taşımalarında; Kanununun 18 inci maddesinde tanımlanan **Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası** ile **Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası** yaptırılması zorunlu olan sigortalardır.

Sigortasız taşıma yapılamayacağı

(1) Taşıt belgelerinde kayıtlı özmal ve sözleşmeli tüm taşıtları için Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası ve Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası yaptırmayan yetki belgesi sahipleri yolcu taşımacılığı yapamaz.

(2) Birinci fıkrada belirtilen sigortaları olmayan taşıtların terminallerden çıkışlarına ve trafiğe katılmalarına yetkili görevliler tarafından izin verilmez.

(3) Denetimler sırasında birinci fıkrada belirtilen sigortaların yapılmadığı ortaya çıkarsa, taşımanın başlamış olması halinde, taşımanın devamına ilgili denetim elemanlarınca en yakın yerleşim noktasına kadar izin verilir, bu yerleşim noktasında gerekli sigortanın yaptırılması halinde taşımaya devam edilir.

ULUSLARARASI TAŞIMALAR

Uluslararası yolcu ve eşya taşımaları;

- a)** Türkiye'ye karayoluyla veya demiryoluyla herhangi bir hudut kapısından giren veya Türkiye'nin herhangi bir deniz limanına deniz yoluyla gelen yüklü karayolu taşıtlarının, herhangi bir aktarma olmadan yapacağı transit taşımaları,
- b)** Türkiye'ye demiryolu, denizyolu veya havayoluyla gelen yolcunun, eşyanın ve kargonun varış yerlerinden karayolu taşıtlarıyla üçüncü ülkelere yapılan taşımaları,
- c)** Türkiye'den karayolu taşıtları ile diğer ülkelere yapılan ikili taşımaları,
- ç)** Diğer ülkelere karayolu taşıtları ile Türkiye'ye yapılan ikili taşımaları,
- d)** İndirme, bindirme ve/veya yükleme, boşaltma yerleri, taşımayı yapan taşıtın ait olduğu ülke dışındaki ülkeler olan üçüncü ülke taşımalarını, kapsar.

Uluslararası taşıma yetkisi

(1) 65 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (c), (ç) ve (d) bentleri kapsamındaki taşımalar, uluslararası taşımacılık alanında Bakanlıktan yetki belgesi almış kişilerin taşıt belgelerinde kayıtlı taşıtlar ve ikili ve çok taraflı uluslararası karayolu taşıma anlaşmalarına göre taşıma yapmaya yetkili veya Bakanlıkça özel izin belgesi verilmiş yabancı plakalı taşıtlarla yapılabilir.

(2) 65 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki taşımalar, uluslararası taşımacılık alanında Bakanlıktan yetki belgesi almış kişilerin taşıt belgelerinde kayıtlı taşıtlarıyla yapılabilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda taşıma yetkisi verilen taşıtların hangi ülke, hangi kara hudut kapısı, deniz limanı, hava limanı veya alanı, demiryolu istasyonu veya garından taşıma yapacağı Bakanlıkça belirlenir.

(4) Gerekli hallerde, 65 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki taşımalar için yabancı plakalı taşıtlara Kanun'un 13 üncü maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde taşıma yetkisi verilebilir.

(5) Yabancı plakalı taşıtlara bu madde kapsamında verilen taşıma yetkisi; Türkiye'ye veya Türkiye'den veya Türkiye üzerinden taşıma yapma izni veren geçiş belgesi, Ulaştırma Bakanları Avrupa Konferansı (UBAK) izin belgesi veya özel izin belgesi olmadan kullanılamaz. Ancak;

- a) İtfaiye hizmetleri ile ilgili taşımalar,
 - b) Ambulans taşımaları,
 - c) Cenaze taşımaları,
 - ç) Doğal afetler başta olmak üzere, acil durumlarda, ilaç, alet ve tıbbi teçhizatlar ile gerekli diğer malzemelerin taşınması,
 - d) Kamu hizmeti çerçevesinde yapılan posta taşımaları,
 - e) Arıza, kaza veya benzeri durumlardaki taşımalar,
 - f) Mütakabiliyet esasına göre, taşıma kapasitesi 3,5 tonu veya toplam yüklü ağırlığı 6 tonu geçmeyen taşıtlarla yapılan eşya taşımaları,
- için yabancı plakalı taşıtlardan yukarıdaki geçiş/izin belgelerinden hiçbirisi aranmaz.

(6) Oto taşımaları ve özelliği olan taşımalar için imal edilmiş özel donanımlı taşıtlar hariç, taşıma kapasitesi 10 tondan az olan taşıtlara geçiş belgesi tahsis edilmez.

(7) Yabancı plakalı taşıtlar, Türkiye sınırları dâhilinde iki nokta arasında taşıma yapamazlar.

(8) Türkiye'nin taraf olduğu ikili ve çok taraflı uluslararası anlaşma ve sözleşmelerin hükümleri saklıdır.

Sınır kapıları ve tampon bölgelerdeki yasak haller

(1) Doğal afet, gerginlik ve savaş hali, zorunlu göç, ekonomik ve siyasi kriz ve benzeri olağanüstü ve zorunlu hallerde, sınır mülki idare amirinin vereceği izin dışında;

a) İlgili mevzuata aykırı olarak, karayolu ile yolcu, eşya ve kargo sınır kapılarına ve tampon bölgelere taşınamaz.

b) Sınır kapılarında ve tampon bölgelerde, eşyanın ve kargonun aktarılması, boşaltılması ve depolanması yapılamaz. Uluslararası eşya ve kargo taşımalarında aktarma ve boşaltma işlemleri; sınır kapılarının dışındaki diğer gümrüklü sahalarda ve yetkili gümrük idarelerinin gözetiminde yapılır.

c) Sınır kapılarında ve tampon bölgelerde yolcu aktarma, indirme, bindirme yapılamaz. **Yolcuların sınır kapısından yaya olarak geçmek suretiyle bir başka taşıta binmesine müsaade edilmez.**

(2) Bakanlıkça, sınır kapılarındaki fiziksel altyapının kapasitesi veya ticari taşımacılık yoğunluğu dikkate alınarak, uluslararası taşımaları daha düzenli, güvenli ve seri kılmak amacıyla; hususi tescil edilmiş otomobiller dahil tüm taşıtlar için sınır kapılarından

yapılan giriş/çıkışlara yönelik günlük, aylık veya yıllık olarak; araç cinsi ve sayısı ile sefer sayısı bakımından sınırlama getirilebilir.

Taşıtlarda tadilat ve yakıt depoları:

- (1)** Araçlarda yapılan tadilatların 28.11.2008 tarihli ve 27068 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmeliğe uygun ve Araç Tescil Belgesine işlenmiş olması zorunludur.
- (2)** Tadilat yapılmak suretiyle koltuk kapasitesi artırılmış yolcu taşımaya mahsus taşıtlar yetki belgeleri eki taşıt belgelerine kaydedilmez.
- (3)** Taşıtların yakıt depolarının toplam hacimlerine Bakanlık sınırlama getirebilir.
- (4)** Birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci fıkralara aykırı olan taşıtlar, durumun tespiti halinde yetki belgesi sahibinin yetki belgesi eki taşıt belgesinden re'sen düşülür. Bu taşıtların, nitelikleri bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirildikten sonra yeniden taşıt belgesine kayıt ettirilmek istenilmesi halinde ise düşüm tarihinden itibaren altmış gün geçmedikçe kayıt işlemi yapılmaz.

Ceza uygulaması

Eylemin başka bir suç teşkil etmesi halinde, diğer kanunlardaki suçların takibine ve cezaların uygulanmasına; bu Kanunda ve yönetmelikte düzenlenen uyarma, geçici durdurma ve iptal gibi idarî müeyyidelerin uygulanmasına engel teşkil etmez.

Birden fazla suçun bir arada işlenmesi halinde her suç için ayrı ceza uygulanır.

Ödeme derhal yapılmadığı takdirde para cezalarının, tutanağın tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içinde ödenmesi gerekir. **1 ay içinde ödenmeyen cezalar için her ay % 5 faiz uygulanır.** Aylık faizin hesaplanmasında ay kesirleri tam ay sayılır. **Bu suretle bulunacak tutar cezanın iki katını geçemez.**

Para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

Suç ve Ceza Tutanağı Düzenlemeye Görevli ve Yetkili Kılınanlar:

1)Bakanlıkça yetkili kılınmış;

- a)** Kara Ulaştırması Genel Müdürlüğü personeli,
- b)** Ulaştırma Bakanlığı Bölge Müdürlükleri personeli,
- c)** Bakanlığın görevlendireceği diğer kamu personeli,

2)Trafik polisi ve zabıtası,

3)Terminallerde görevli belediye zabıtası,

4)Trafik polisinin görev alanı dışında kalan yerlerde rütbeli jandarma personeli

5) Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığının gümrük muayene memurları ve gümrük muhafaza memurları.